

Edwards & Potter (1992) *Discursive psychology*

Τεχνικές κατασκευής γεγονότων

Αξιώσεις που προκύπτουν από την ένταξη των ομιλητών/τριών σε κατηγορίες. Η αλήθεια μιας έκθεσης γεγονότων συχνά βασίζεται στις κατηγορίες στις οποίες εντάσσονται οι ομιλητές/τριες ως μέλη. Η ένταξη σε μια κατηγορία δημιουργεί προσδοκίες για τη συγκεκριμένη γνώση που έχουν τα άτομα που εντάσσονται σ' αυτή. Σύμφωνα με το Sacks (1992), η ένταξη σε κατηγορίες επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων για τα μέλη των κατηγοριών, καθώς με την κατηγοριοποίηση χρησιμοποιείται η κοινωνική γνώση που είναι αποθηκευμένη στις κατηγορίες.

Ζωηρή περιγραφή. Με τη χρήση της ζωηρής περιγραφής, πλούσιας σε λεπτομέρειες, δημιουργείται η εντύπωση μιας αντιληπτικής αναβίωσης, δείχνοντας έτσι ότι ο/η ομιλητής/τρια έχει ιδιαίτερες ικανότητες παρατήρησης. Χρησιμοποιείται, επίσης, όταν γίνεται αναφορά σε αμφιλεγόμενα συμβάντα. Περίπτωση τέτοιας περιγραφής αποτελεί η ανάκληση επί λέξει όσων ειπώθηκαν σε προηγούμενες περιστάσεις επικοινωνίας.

Αφήγηση. Η αφήγηση συνδέεται με τη ζωηρή περιγραφή αλλά το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της είναι ότι ενισχύει την αληθοφάνεια της περιγραφής συμβάντων σε χρονική ακολουθία, παρουσιάζοντας τα συμβάντα ως αναμενόμενα, ακόμα και αναγκαία. Όμως, μπορεί και να ενισχύσει τη δυνατότητα άρνησης των συμβάντων. Η αφήγηση δίνει την ευκαιρία στους/στις ομιλητές/τριες για ανάμειξη της μνήμης με την απόδοση αιτίας/ευθύνης ή για την περιγραφή συμβάντων και την αιτιώδη εξήγησή τους.

Συστηματική ασάφεια. Αντίθετα από τη ζωηρή περιγραφή και την αφήγηση, η συστηματική ασάφεια χρησιμοποιείται, έτσι ώστε οι συνομιλητές/τριες να μη μπορούν να υποσκάψουν εύκολα μια εκδοχή, αφού έχουν στη διάθεσή τους τα στοιχεία εκείνα που τους επιτρέπουν να εξάγουν μόνον ορισμένα συμπεράσματα. Μια τέτοια περίπτωση αποτελεί η χρήση ιδιωματικών εκφράσεων.

Εμπειριστική επεξήγηση. Η εμπειριστική επεξήγηση αποτελεί «ρεπερτόριο» των επιστημονικών κειμένων (βλ. Gilbert & Mulkey, 1984 και δεύτερο κεφάλαιο, 2.3.1.) και χρησιμοποιείται για την παρουσίαση των ίδιων των συμβάντων ως φορέων δράσης, εξαλείφοντας τελείως την παρέμβαση του/της παρατηρητή/τριας ή περιορίζοντας τον/την σε έναν παθητικό ρόλο.

Ρητορική του επιχειρήματος. Η χρήση της λογικής, συλλογισμών και άλλων τύπων επιχειρημάτων παρέχει την ασφάλεια της ορθολογικότητας και παρουσιάζει μια εκδοχή ως εξωτερική προς τον/την ομιλητή/τρια που την υποστηρίζει. Έτσι, η εξαγωγή συμπερασμάτων φαίνεται να απαιτείται από τα ίδια τα συμβάντα ή τις πράξεις και όχι ότι επιδιώκεται από τον/την ομιλητή/τρια.

Ακραίες διατυπώσεις. Με τη χρήση ακραίων διατυπώσεων (Pomeranz, 1986), μια εκδοχή γίνεται πιο πειστική ότι μια πράξη δεν αποτελεί εξαίρεση, βασιζόμενη σε ακραίες αξιολογικές κρίσεις (χαρακτηριστικές στις διατυπώσεις αυτές είναι οι λέξεις «πάντα», «ποτέ», «όλοι», «κανείς»).

Συναίνεση και επιβεβαίωση. Η συναίνεση και η επιβεβαίωση εξασφαλίζουν τη γεγονικότητα μιας εκδοχής με την επίκληση της συμφωνίας μεταξύ μαρτύρων ή της συγκατάθεσης ανεξάρτητων παρατηρητών (βλ. Smith, 1978).

Λίστες και αντιπαραβολές. Χρησιμοποιώντας λίστες, ιδίως τριμερείς λίστες, μια εκδοχή παρουσιάζεται ως πλήρης ή αντιπροσωπευτική. Με τη χρήση αντιπαραβολών, εξασφαλίζεται η γεγονικότητα της εκδοχής που υποστηρίζει ένας/μία ομιλητής/τρια απέναντι σε εναλλακτικές εκδοχές που απειλούν να την υποσκάψουν (για την κατασκευή της γεγονικότητας βλ. και Almeida, 1992, Essed, 1988, Potter, 1996β, Smith, 1974, Wooffitt, 1992). (Edwards & Potter, 1992, σ. 160-163, τροποποιημένο).

από Κωνσταντινίδου (2000)

Απόσπασμα 1

- 15 B: Και ε δεν είναι σχετικά νέα; Μόνο στα πενήντα της;
16 A: Ναι, μχμ
17 B: Αχ, κρίμα.
18 A: Και δεν πήγε καλά.
19 (1.0)
20 A: Αλλά, ε-
21 B: Η εγχείρηση, εννοώ.
22 A: Δεν-
23 B: Δεν είναι αυτή που -νομίζω άκουσα γι αυτό- η νύφη της μου το είπε- Δεν έπαιζε γκολφ
24 [στη Λέσχη;
25 A: [Ναι, αυτή, αυτή είναι
26 B: -και έπαθε ανεύρυσμα.
27 A: Ναι
28 B: -ξαφνικά.
29 A: Μχμ
30 B: Στην αρχή νόμισαν ότι τη χτύπησε μπάλα του γκολφ ή μπαστούνι ή κάτι άλλο, αλλά δεν ήταν αυτό.
31 A: [Μχμ
32 B: [Ήταν αιμορραγικό ανεύρυσμα, και ε-δεν ήθελαν τον Λ. (ως γιατρό) στο Μ. (νοσοκομείο). Την πήγαν
33 στο Πανεπιστημιακό.
34 A: Ναι. Μχμ.
35 B: Και της- της άφησε σχετικά μόνιμη ζημιά νομίζω.
36 A: Απ' ό,τι φαίνεται. Μμ ακόμα ελπίζει (ο γιατρός).

[από: Pomeranz, 1984, στο Edwards & Potter (1992) *Discursive psychology*. London: Sage, σ. 124, μετφρ. Θάλεια Κωνσταντινίδου]

Απόσπασμα 2

Ντον: Έχει – Έδωσα κουιζ που, ξέρεις, καλύπτουν την ύλη. Έτσι έχει αντίγραφα των κουιζ που οδηγούν στις ενδιάμεσες εξετάσεις, και κάποιες από τις ερωτήσεις αυτών των εξετάσεων είναι απλά ίδιες με αυτές στα κουιζ. Ακριβώς ίδιες με αυτές από τα κουιζ.

Μπομπ: Και εξήγησες αυτά τα κουιζ, σωστά;

Ντον: Ναι, ναι, το έκανα. Και παρ' όλ' αυτά, έχει λάθος αυτές που είναι ακριβώς ίδιες στα κουιζ που έχει αντίγραφα τους.

Ντον: [Παύση] Απλά δε βλέπω ότι μπορώ να κάνω κάτι γι αυτήν. Απλά εγώ πρέπει – Ξέρω ότι έχει περάσει η μέρα για να αφήσει το μάθημα, αλλά απλά εγώ πρέπει -

Μπομπ: - Ξέρει ότι κόπηκε;

Ντον: Όχι

Μπομπ: Α...Δε σε ζηλεύω, φίλε μου. Τι θα της πεις;

Ντον: Απλά θα της πω «κόπηκες πάλι. Αυτή είναι η χαριστική βολή. Θα σε βγάλω απ' αυτό το μάθημα.» Δεν ξέρω πώς θα το κάνω.

[από: Burlinson, 1986, στο Edwards & Potter (1992) *Discursive psychology*. London: Sage, σ. 167, μετφρ. Θάλεια Κωνσταντινίδου]